

BELGISCHE KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

49e ZITTINGSPERIODE

GEWONE ZITTING 1998-1999

HANDELINGEN VAN DE OPENBARE COMMISSIEVERGADERINGEN

24/11/1998

C 676 Bedrijfsleven, Wetenschapsbeleid,
Onderwijs,
Nationale wetenschappelijke
en culturele instellingen,
Middenstand en Landbouw

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS DE BELGIQUE

49e LÉGISLATURE

SESSION ORDINAIRE 1998-1999

ANNALES DES RÉUNIONS PUBLIQUES DE COMMISSION

24/11/1998

C 676 Economie, Politique scientifique,
Education,
Institutions scientifiques et culturelles,
Classes moyennes et Agriculture

Sommaire

Mardi 24 novembre 1998

COMMISSION DE L'ÉCONOMIE, DE LA POLITIQUE SCIENTIFIQUE, DE L'ÉDUCATION, DES INSTITUTIONS SCIENTIFIQUES ET CULTURELLES NATIONALES, DES CLASSES MOYENNES ET DE L'AGRICULTURE - C 676

Interpellation de M. Patrick Dewael au ministre de la Politique scientifique sur "la restitution de la borne milliaire romaine par les Musées royaux d'art et d'histoire à la Ville de Tongres" (n° 2116)

orateurs : MM. **Dewael**, **Ylief**, ministre de la Politique scientifique

Motions

3

Inhoud

Dinsdag 24 november 1998

COMMISSIE VOOR HET BEDRIJFSLEVEN, HET WETENSCHAPSBELEID, HET ONDERWIJS, DE NATIONALE WETENSCHAPPELIJKE EN CULTURELE INSTELLINGEN, DE MIDDENSTAND EN DE LANDBOUW - C 676

Interpellatie van de heer Patrick Dewael tot de minister van Wetenschapsbeleid over "de teruggave van de Romeinse mijlpaal door de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis aan de stad Tongeren" (nr. 2116)

sprekers : de heren **Dewael**, **Ylief**, minister van Wetenschapsbeleid

Moties

3

COMMISSION DE L'ÉCONOMIE,
DE LA POLITIQUE SCIENTIFIQUE,
DE L'ÉDUCATION, DES INSTITUTIONS
SCIENTIFIQUES ET CULTURELLES
NATIONALES, DES CLASSES MOYENNES
ET DE L'AGRICULTURE

RÉUNION PUBLIQUE DU
MARDI 24 NOVEMBRE 1998

PRÉSIDENCE de
M. Ansoms

La séance est ouverte à 15.50 heures.

COMMISSIE VOOR HET BEDRIJFSLEVEN,
HET WETENSCHAPSBELEID,
HET ONDERWIJS, DE NATIONALE
WETENSCHAPPELIJKE EN CULTURELE INSTEL-
LINGEN, DE MIDDENSTAND
EN DE LANDBOUW

OPENBARE VERGADERING VAN
DINSdag 24 NOVEMBER 1998

VOORZITTER :
De heer Ansoms

De vergadering wordt geopend om 15.50 uur.

Interpellatie van de heer Patrick Dewael tot de minister van Wetenschapsbeleid over "de teruggave van de Romeinse mijlpaal door de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis aan de stad Tongeren" (nr. 2116)

Interpellation de M. Patrick Dewael au ministre de la Politique scientifique sur "la restitution de la borne milliaire romaine par les Musées royaux d'art et d'histoire à la Ville de Tongres" (n° 2116)

De **voorzitter** : De heer Patrick Dewael heeft het woord.

De heer **Patrick Dewael**, voorzitter van de VLD-fractie : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, u hebt me zwaar teleurgesteld omdat uw antwoord op mijn vraag van 14 juli ondubbelzinnig was. Ik citeer : *"Il est indéniable que la délibération prise par le conseil communal de la Ville de Tongres le 22 avril 1844 est relative à un dépôt et non à une donation. En vertu du Code civil, il appartient, le cas échéant, aux musées de prouver l'existence du droit de propriété invoqué. C'est la raison pour laquelle j'ai demandé au conservateur en chef de fournir la preuve indiscutable du droit qu'il revendique."* De minister besluit, ik citeer opnieuw : *"En résumé, monsieur*

Dewael, je compte rappeler ma demande au conservateur en chef en lui laissant un délai pour fournir les arguments d'ordre juridique qu'il estime pouvoir invoquer."

Mijnheer de voorzitter, dit antwoord van de minister volgt op zijn nota van 19 augustus 1997 aan de heer Vannoten, hoofdconservator van het KMKG, waarin hij reeds een standpunt had ingenomen. In de derde paragraaf van de nota stelt de minister, ik citeer : *"Juridisch is deze terbeschikkingstelling van een goed van de stad Tongeren aan de Belgische Staat te kwalificeren als een bewaargeving in de zin van artikel 1915 van het Burgerlijk Wetboek. Het gaat hier om een handeling waarbij men de roerende zaak van een ander aanneemt. Er is dus geen discussie met betrekking tot het eigendomsrecht van de zaak. De bewaargeving werd vrijwillig gedaan en kan trouwens door geschrift worden bewezen"*. De minister besluit, ik citeer opnieuw : *"De zaak behoort tot het openbaar domein. Het eigendomsrecht van zulke zaken is dus niet vatbaar voor verjaring"*.

Op 29 augustus schrijft de minister mij de volgende brief, ik citeer : *"Mijnheer de burgemeester en waarde collega, ik heb de eer en het genoegen u in bijlage een afschrift te bezorgen van een nota*

gericht aan de heer Vannoten. U zult kunnen vaststellen dat de nota voorziet in de teruggave van de mijlpaal. In de overtuiging u hiermede van dienst te zijn geweest, groet ik u".

Mijnheer de voorzitter, op dat ogenblik waren de minister en ik nog steeds goede vrienden. Sindsdien is de minister beginnen aarzelen. Zijn antwoord op mijn vraag was daarvan een eerste teken. De minister komt immers op zijn eigen geschrift terug en wierp de bal opnieuw in het kamp van de hoofdconservator die moet aantonen dat het geen bewaargeving maar een schenking is.

Mijnheer de voorzitter, ik had gehoopt dat de minister mij snel een antwoord zou hebben toegestuurd. Na drie maanden geduld te hebben uitgeoefend, kon ik niet anders dan een interpellatie-verzoek indienen.

Mijnheer de minister, mijn vragen blijven onverkort bestaan.

Ten eerste, heeft de hoofdconservator van het museum zijn juridische bezwaren verduidelijkt ? Ik verklaar mij nader. Een aantal maanden geleden heb ik de minister een aantal vragen gesteld. Uit zijn antwoord meende ik te kunnen afleiden dat de hoofdconservator een beperkte tijdruimte had gekregen. Ik heb uit zijn antwoord niet kunnen

opmaken dat ondertussen een en ander werd verduidelijkt. De minister blijft mij het antwoord schuldig.

Ten tweede, mijnheer de minister, hebt u voor het innemen van uw standpunt enig bewijsmateriaal te berde gebracht? U zegt dat het aan de conservator is om te bewijzen dat hij over eigendomstitels beschikt. Ik neem aan dat u geschriften kunt overmaken waaruit die titels kunnen blijken.

derde, wat heeft het onderzoek van uw diensten opgeleverd over de gegrondheid van de door de hoofdconservator aangevoerde argumenten?

Mijnheer de minister, gaat u ermee akkoord om uw oorspronkelijke beslissing te handhaven en aldus tegemoet te komen aan de rechtmatige wens van Tongeren om de Romeinse mijlpaal terug in de stad van oorsprong tentoon te stellen?

Mijnheer de voorzitter, ik heb gemeend over deze teruggave te moeten interpelleren. De Conferentie van voorzitters had in eerste instantie mijn interpellatieverzoek herleid tot een vraag. Ik wens op zijn minst van de minister een antwoord te krijgen. Ik heb gekozen voor de interpellatie omdat ik een motie wil indienen. Het moet uit zijn met in het wilde weg antwoorden te geven. Ik heb over deze materie een schriftelijke vraag gesteld. Daarna heb ik een mondelinge vraag gesteld. Uiteindelijk is de interpellatie het laatste democratische middel dat mij nog ter beschikking blijft.

De voorzitter: De minister heeft het woord.

De heer **Ylief**, minister van Wetenschapsbeleid: Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, de heer Dewael heeft vier vragen gesteld.

Ten eerste stelde hij de vraag of de hoofdconservator van de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis alle juridische en praktische bezwaren had toegelicht. De hoofdconservator is van mening dat het uittreksel van een beslissing van de gemeenteraad waarop de stad Tongeren zich baseert om het bestaan van een bewaargeving te zijnen gunste op te eisen, een louter eenzijdige handeling is waarvan de bewijskracht niet groter is dan deze van de documenten die in het bezit zijn van de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis.

Ten tweede, de heer Dewael heeft de bewijzen niet geleverd die nodig zijn om het eigendomsrecht van deze mijlpaal te bepalen. De hoofdconservator heeft twee met de hand geschreven

inventarissen van de permanente collecties van de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis voorgelegd. Het gaat enerzijds om de algemene handgeschreven inventaris van het museum, in 1948 opgesteld, waarin de mijlpaal is opgenomen onder nummer 26 en ik citeer "gegeven door het regentschap van de stad" en anderzijds om de algemene inventaris van de afdeling Oud-België, die melding maakt van de mijlpaal onder nummer B189 als, en ik citeer "gift van de stad Tongeren".

Ten derde, de heer Dewael vroeg naar de conclusies van het onderzoek over de gegrondheid van de documenten die de hoofdconservator heeft aangehaald.

Na onderzoek van de door de hoofdconservator geleverde documenten, hebben mijn diensten hun eerste analyse genuanceerd. Het bestaan van een bewaargevingsovereenkomst vereist inderdaad dat zowel de neerlegger als de bewaarnemer hiermee instemmen. Welnu, de documenten die werden voorgelegd zijn unilateraal en maken melding van enerzijds de bereidheid tot bewaargeving en anderzijds van de bereidheid tot een gift. Bovendien gebruikt de gouverneur in een schrijven gericht aan het college van burgemeester en schepenen van Tongeren van 30 maart 1844 de volgende bewoordingen: "De minister van Binnenlandse Zaken wenst dat het overblijfsel van de mijlpaal dat werd ontdekt op het grondgebied van uw gemeente wordt geplaatst in het Rijksmuseum te Brussel".

Je répète en français puisque c'est la langue utilisée par le gouverneur :

"Le ministre de l'Intérieur exprime le désir que le fragment de colonne milliaire, découvert sur le territoire de votre commune, fut placé en musée de l'Etat à Bruxelles".

Het werkwoord "wordt geplaatst" zal door de gemeenteraad van Tongeren worden vertaald als "in bewaring geven". Men kan zich dus terecht afvragen of het woord bewaargeving door Tongeren niet werd gebruikt in zijn gebruikelijke betekenis in plaats van in de juridische betekenis.

U vroeg of de minister bereid is om zijn oorspronkelijke beslissing uit te voeren en tegemoet te komen aan de rechtmatige wensen van de stad Tongeren om de mijlpaal opnieuw tentoon te stellen in de stad waarin hij werd ontdekt. Mijn oorspronkelijke beslissing was gebaseerd op de eerste studie die door mijn administratie werd uitgevoerd. De argumenten die de hoofdconservator heeft aangehaald,

hebben ervoor gezorgd dat mijn diensten hun eerste standpunt hebben herzien. De documenten die beide partijen hebben voorgelegd, maken het niet mogelijk om op een onbetwistbare manier in hoofde van de ene of de andere partij het eigendomsrecht vast te stellen dat zij beide opeisen. Als er ook maar enige twijfel bestaat, kan ik geen beslissing nemen, die een precedent zou kunnen scheppen dat nadeel zou kunnen berokkenen aan de musea die onder mijn bevoegdheid vallen. Ik kan u dus alleen aanraden deze zaak aanhangig te maken bij de bevoegde rechtbank.

De voorzitter: De heer Patrick Dewael heeft het woord.

De heer **Patrick Dewael** (VLD): Mijnheer de voorzitter, ik ben weer een illusie armer.

Mijnheer de minister, ik vraag mij dan wel af wat de juiste betekenis is van het onderzoek dat u hebt laten instellen en op basis waarvan u op 19 augustus 1997 een standpunt hebt ingenomen. Blijkbaar bent u dus uitermate voorbarig geweest. Ik leg er nogmaals de nadruk op dat door minister Ylief een schriftelijk stuk werd ondertekend, waarin een duidelijke juridische uitspraak wordt gedaan over de kwalificatie die aan deze transactie moet worden toegekend. De minister zegt dat het hier duidelijk gaat om een bewaargeving, dat herhaal ik nog maar eens.

Mijnheer de minister, als u mij nu in fine van uw antwoord de raad geeft mij tot de rechtbank te richten, dan is het duidelijk dat het eerste document dat ik de rechtbank zal overhandigen, deze brief is. U stuurt mij een nota die u bezorgt aan uw hoofdconservator en waarin u spreekt over een bewaargeving. U zegt daarin dat u de hoofdconservator de opdracht geeft de mijlpaal onverwijld terug aan de stad Tongeren ter beschikking te stellen. Nadat u reeds een standpunt hebt ingenomen, gaat u blijkbaar met de hoofdconservator overleggen en wijzigt u uw standpunt. Ik vind dit onaanvaardbaar.

Natuurlijk zal uit de inventarissen van het museum wel blijken dat de Romeinse mijlpaal werd ingeschreven als een gift. Veel belangrijker lijkt mij evenwel dat wij teruggrijpen naar de notulen van de gemeenteraad van veleer. Daarin wordt duidelijk bepaald dat het gaat om een bewaargeving. Destijds heb ik u trouwens de notulen van de gemeenteraad van 22 april 1844 bezorgd, waarin duidelijk sprake is van

"dépôt" en "déposer". Over de bedoeling van de stad Tongeren destijds, in tempore non suspecto, kan alleszins geen enkele discussie bestaan.

Vervolgens wil ik het even hebben over de museale politiek. Als een stad destijds, in 1844, tot een dergelijke bewaargeving overgaat, dan is dat enkel ingegeven door het feit dat er op dat ogenblik in en rond Tongeren geen enkele museale infrastructuur voorhanden is. In de mijlpaal uit te stallen op een eervolle plaats en hem zo tot zijn recht te laten komen. Slechts om die reden werd destijds tot bewaargeving overgegaan. Ondertussen zijn er echter andere tijden aangebroken. In de commissievergadering heb ik u gezegd dat er vandaag in Tongeren onder meer een provinciaal Gallo-Romeins museum is met 80 000 bezoekers op jaarbasis. De Romeinse mijlpaal zou daar veel meer tot zijn recht komen dan in de kelders van uw museum, waar hij zich op dit ogenblik bevindt. Beschouwt men de noodwendigheden van wat in een museum thuishoort en waar dat moet worden geplaatst, dan lijkt het mij op basis van een beleidsbeslissing hoogst wenselijk om dit belangrijke stuk terug naar Tongeren over te brengen, naar een aangepaste omgeving. Tongeren is een Romeinse stad die elk jaar meer en meer bezoekers trekt op basis van dit Romeins verleden. Daar en daar alleen zou dit stuk moeten worden geplaatst.

Mijnheer de minister, er zijn twee mogelijkheden. Er worden gerechtelijke stappen gesuggereerd, iets wat ik ook zal doen. Tegelijkertijd zou het gezond verstand toch wel mogen primeren. Ik zal u effectief dagvaarden, op basis van uw eigen geschrift. Ik hoop echter dat u uw hoofdconservator een signaal zal geven dat hij, onafhankelijk van de evolutie van de juridische procedure, de mogelijkheid niet moet uitsluiten om te overleggen met de conservator van het Gallo-Romeins museum om nog een regeling in der minne uit te werken. Ik blijf hierop hameren. Laat de actie in rechte, waarnaar u mij verwijst na een duidelijke uitspraak van uwentwege, niet verhinderen dat de twee conservatoren een gesprek zouden beginnen - eventueel in het bijzijn van de minister en van de burgemeester van Tongeren - om te voorkomen dat een rechtbank hierin moet ingrijpen, want dat zou een hoogst kwalijke zaak zijn.

Le **président** : La parole est au ministre.

M. **Ylief**, ministre : Monsieur le président, entre la lettre que j'ai adressée à M. Dewael le 29 août 1997, émarginée 97FD/SD/177/19 539 - je cite

cette référence pour le cas d'une future évocation devant une juridiction - et la réponse que je viens d'apporter à M. Dewael, il n'y a qu'une apparente contradiction.

En effet, sur la base d'un rapport de l'administration des Affaires scientifiques, techniques et culturelles, j'ai estimé d'abord pouvoir vous répondre comme je l'ai fait à l'époque et pouvoir envoyer une note au conservateur en chef des Musées d'art et d'histoire de Bruxelles, concernant cette borne.

Il n'était absolument pas anormal, dans le chef du conservateur, de réagir à cette note et de faire apparaître des éléments que nous ne connaissions pas de manière aussi précise lors de ma réponse, éléments qui ont été de nature à amener la même administration à nuancer sa première interprétation. Dès le moment où je me trouve devant un avis émanant des services compétents de mon administration, il n'y a aucune raison que je ne le suive pas. Si d'autres arguments sont en effet avancés, il serait irresponsable de ma part de ne pas en tenir compte.

Après étude juridique, il apparaît que je ne puis pas vous donner d'autre réponse aujourd'hui, monsieur Dewael. Mais je suis d'accord pour dire que je n'ai aucune objection à une rencontre entre les deux conservateurs pour leur permettre d'échanger leurs points de vue et de confronter d'éventuels autres arguments ou éléments inconnus de moi.

Dans l'état actuel du dossier, en ma qualité de ministre de la Politique scientifique ayant la tutelle des Musées royaux d'art et d'histoire, en particulier, je ne puis vous fournir d'autre réponse.

De **voorzitter** : De heer Patrick Dewael heeft het woord.

De heer **Patrick Dewael** (VLD) : Mijnheer de voorzitter, ofwel is de minister werkelijk het hoofd van zijn administratie en is hij politiek verantwoordelijk voor de beslissingen die hij neemt - ik ging ervan uit dat de minister die macht en die bevoegdheid ook ten volle invulde en dan zou hij, wat hij in 1997 op papier heeft gezet, vandaag moeten uitvoeren - ofwel is de hoofdconservator van het museum de baas van het ministerie en dan heeft de minister natuurlijk ongelijk gehad een standpunt op papier te zetten waarvan hij vandaag zegt dat het voorbarig was.

Uit het antwoord van de minister blijkt dat hij lichtzinnig een nota heeft opgesteld en aan de burgemeester van de stad Tongeren heeft verzonden. Immers, in zijn nota maakt hij geen enkel voorbehoud. Mocht de minister mij in 1997 hebben gezegd dat hij nog niet over alle juridische elementen beschikte en zijn antwoord in beraad hield, dan had ik daarmee kunnen leven. De minister maakte in 1997 echter geen enkel voorbehoud.

Mijnheer de minister, het is pas als de hoofdconservator in de pers blaft en zegt dat hij zich van de beslissing van zijn voogdijminister geen bal zal aantrekken, dat u stilaan op uw standpunt terugkomt en uiteindelijk uw nota, die u mij in 1997 heb bezorgd, inslikt.

Mijnheer de minister, ik had van uw invulling van het aspect politieke verantwoordelijkheid wel iets anders verwacht !

Le **président** : La parole est au ministre.

M. **Ylief**, ministre : Tout d'abord, le problème n'est pas politique, mais éminemment juridique. La lettre que je vous ai envoyée dit bien - et je cite - :

"U zult kunnen vaststellen dat de nota "voorziet" - en niet "beslist" - in de teruggave van de mijlpaal."

De **voorzitter** : Tot besluit van deze bespreking werden volgende moties ingediend.

En conclusion de cette discussion, des motions ont été déposées.

Een motie van aanbeveling werd ingediend door de heren Pierre Lano en Patrick Dewael en luidt als volgt :

"De Kamer, gehoord de interpellatie van de heer Patrick Dewael

en het antwoord van de minister van Wetenschapsbeleid, vraagt dat de minister onverwijld de noodzakelijke administratieve schikkingen zou nemen, opdat de hoofdconservator van de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis de Romeinse mijlpaal zo spoedig mogelijk aan de Stad Tongeren zou terugbezorgen."

Une motion de recommandation a été déposée par MM. Pierre Lano et Patrick Dewael et est libellée comme suit :

"La Chambre, ayant entendu l'interpellation de M. Patrick Dewael

et la réponse du ministre de la Politique scientifique, demande que le ministre prenne sans tarder les mesures

voorzitter

administratives nécessaires pour que le conservateur en chef des Musées royaux d'art et d'histoire restitue au plus tôt la borne milliaire romaine à la Ville de Tongres."

Een eenvoudige motie werd ingediend door mevrouw Simonne Creyf.

Une motion pure et simple a été déposée par Mme Simonne Creyf.

Over de moties zal later worden gestemd. De bespreking is gesloten.

Le vote sur les motions aura lieu ultérieurement. La discussion est close.

- *La réunion publique de commission est levée à 16.20 heures.*

- *De openbare commissievergadering wordt gesloten om 16.20 uur.*
